Lietas Nr. C26215316
Lietas arhīva Nr. C-2153-16

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Ludzā 2016.gada 11.novembrī

Rēzeknes tiesas tiesnese Inta Marnauza izskatīja rakstveida procesā civillietu /pers. A/, personas kods ***, prasības pieteikumā pret /pers. B/, personas kods ***, maza apmēra prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu.

Aprakstošā daļa

2016.gada 4.septembrī /pers. A/ (turpmāk – prasītāja) Rēzeknes tiesā iesniedza prasības pieteikumu maza apmēra prasībā par uzturlīdzekļu piedziņu pret savu tēvu /pers. B/ (turpmāk – atbildētājs).

Prasībā norādīja, ka līdz prasītājas pilngadībai uzturlīdzekļus saņēma prasītājas māte. Prasītāja turpina mācīties Rēzeknes 5.vidusskolā, viņas ikmēneša izdevumi ir aptuveni 261.16 *euro*.

Prasītāja lūdza piedzīt uzturlīdzekļus viņas labā no atbildētāja 130.58 *euro* apmērā ik mēnesi. Prasība pamatota ar Civillikuma 179.pantu. Prasītāja norādīja, ka nevēlas, lai notiktu uzklausīšana tiesas sēdē.

2016.gada 6.septembrī atbildētājam uz deklarēto dzīvesvietu nosūtīts prasības pieteikuma noraksts, uzliekot par pienākumu 15 dienu laikā no prasības pieteikuma noraksta nosūtīšanas dienas iesniegt tiesā aizpildītu rakstveida paskaidrojuma veidlapu (lietas 11.lapa), atbildētājs sūtījumu ir saņēmis, apliecinot to ar savu parakstu pasta paziņojuma lapā (lietas 13.lapa).

Vienlaikus ar dokumentu nosūtīšanu pusēm atbilstoši Civilprocesa likuma 250.^{22}panta pirmajai daļai tika izskaidrotas procesuālās tiesības, puses informētas par tiesas sastāvu, kas izskatīs lietu, un izskaidrotas tiesības pieteikt noraidījumu tiesnesei.

Ar tiesneses 2016.gada 3.oktobra lēmumu lietas izskatīšana nozīmēta rakstveida procesā 2016.gada 11.novembrī, par ko pusēm saskaņā ar Civilprocesa likuma 250.^{25} panta pirmo daļu savlaicīgi paziņots (lietas 17.-18.lapa).

Līdz lietas izskatīšanas dienai tiesā nav saņemti atbildētāja rakstveida paskaidrojumi, kas nav šķērslis sprieduma taisīšanai lietā

Motīvu daļa

Pārbaudījusi un novērtējusi rakstveida pierādījumus, tiesa uzskata, ka prasība apmierināma daļēji.

Tiesa konstatē, ka prasītāja /pers. A/, dzimusi /datums/Ludzā, personas kods *** ir atbildētāja /pers. B/, personas kods ****, un /pers. C/, personas kods /personas kods/, meita; 2016.gada 2.augustā prasītāja sasniedza pilngadību (lietas 8.lapa).

Civillikuma 179.panta pirmajā daļā noteikts, ka vecāku pienākums ir samērā ar viņu spējām un mantas stāvokli uzturēt bērnu un šis pienākums gulstas uz tēvu un māti līdz laikam, kad bērns pats var sevi apgādāt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 5.panta sesto daļu, piemērojot tiesību normas, tiesa ņem vērā judikatūru. LR Augstākās tiesas Senāts 2008.gada 26.novembra spriedumā lietā SKC-440/2008 secinājis, ka, lai arī likumdevējs nav noteicis precīzi laiku, ar kuru vecākiem beidzas uzturdošanas pienākums, šādu ar likumu uzliktu pienākumu nevar saistīt ar bērna pilngadības iestāšanos vai mācību iestādes pabeigšanu, jo uzturlīdzekļu sniegšanas pienākumu likums ir saistījis vienīgi ar vecāku mantas stāvokli un ar laiku, kad bērns pats sevi spēj apgādāt. Ja bērns, sasniedzot pilngadību, turpina mācīties augstākajā vai profesionālajā mācību iestādē, bet studijas šādā režīmā nav savienojamas ar darbu un pilnvērtīgu izglītības ieguvi, vecāku pienākums ir nodrošināt bērnu ar uzturlīdzekļiem līdz brīdim, kamēr bērns pats sevi var apgādāt. Līdzīgs viedoklis ir pausts LR Augstākās tiesas Senāta spriedumā lietā SKC-99/2010.

Ar uztura došanas pienākumu atbilstoši Civillikuma 177.panta ceturtajai daļai saprot ne vien bērna nodrošināšanu ar ēdienu, apģērbu, mājokli un veselības aprūpi, bet arī vecāku pienākumu izglītot un audzināt bērnu.

Prasītāja sasniedza pilngadību 2016.gada 2.augustā, bet turpina gūt izglītību - saskaņā ar lietā esošo iesniegto izziņu prasītāja 2016./2017.mācību gadā mācīsies Rēzeknes 5.vidusskolā 12.klasē (lietas 9.lapa). Tādējādi secināms, ka prasītāja atbilstoši savām spējām turpina izglītību un līdz ar to arī pēc prasītājas pilngadības turpinās prasītājas vecāku pienākums uzturēt bērnu. Lietā nav pierādījumu, ka prasītājai ir regulārs ienākumu avots, pieder vērtīga kustama vai nekustama manta.

Tiesas ieskatā apstāklis, ka prasītāja pēc pilngadības sasniegšanas turpina mācības, rada dibinātu pamatu uzskatīt, ka prasītāja bez attaisnojošiem iemesliem neizvairās iegūt līdzekļus sevis uzturēšanai ar darbu un līdz ar to tiesīga saņemt līdzekļus savam uzturam no vecākiem. Saskaņā ar LR Augstākās tiesas Senāta spriedumā lietā SKC-863/2011 pausto atziņu, tiesa var atbrīvot lietas dalībniekus no pierādījumu iesniegšanas, ja tā atzīst par vispārzināmu, ka bērnam uzturēšanas izdevumos iekļaujami izdevumi par ēdienu, apģērbu, mājokli, higiēnas piederumiem utt.. Tā kā šīm empīriskām patiesībām (uz pieredzi pamatotām patiesībām) nav faktisku apstākļu nozīmes, bet tās ir tikai secinājumi un loģiski slēdzieni no zināmiem faktiem, tad tās pusēm nav jāpierāda, bet pati tiesa izlieto empīriskās patiesības kā loģiska slēdziena locekļus (*sal. Bukovskis V. Civilprocesa mācību grāmata. Rīga: Autora izdevums, 1933., 333.-336.lpp.)* (Civilprocesa likuma 96.panta pirmā daļa). Tādējādi prasītājai nav jāpierāda, ka pilngadības sasniegšana neizbeidz viņas vajadzības pēc ēdiena, apģērba, mājokļa, veselības aprūpes nodrošināšanas, izglītošanas, respektīvi, uztura.

Piemērojot likumu analoģiju, tiesa ņem vērā, ka saskaņā ar likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 13.pantu par apgādājamo uzskata bērnu, kamēr viņš turpina vispārējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai; saskaņā ar likuma „Par valsts pensijām"19.pantu par darba nespējīgiem uzskatāmi bērni, kas mācās vai studē vispārējās, profesionālajās izglītības iestādēs vai augstskolās dienas nodaļā un nav vecāki par 24 gadiem. Šādas kategorijas bērniem likumā „Par valsts pensijām" ir paredzētas tiesības saņemt pensiju sakarā ar apgādnieka zaudējumu. Izskatāmajā lietā prasītāja nav zaudējusi apgādniekus – viņai ir abi vecāki, kuru pienākums tad arī ir nodrošināt viņai uzturu, tajā skaitā izglītības iegūšanu, atbilstoši viņu spējām un bērna vajadzībām līdz laikam, kad viņa pati spēs sevi uzturēt.

No augstākminētajām tiesību normām izriet, ka uzturdošanas pienākumu likums saistījis ar diviem kritērijiem, pirmkārt, vecāku mantas stāvokli, un, otrkārt, laiku, kad bērns pats sevi spēj apgādāt. Tostarp nav iedomājams, ka bērnam uzreiz pēc pilngadības sasniegšanas būtu jāpārtrauc izglītības iegūšanas process un jāgādā pašam par sevi patstāvīgi. Tādējādi arī atbildētāja kā vecāka pienākums ir dot prasītājai uzturu atbilstoši savām spējām un mantas stāvoklim, lai veicinātu meitas izglītības iegūšanu.

No lietas materiāliem pievienotajām Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (turpmāk – VSAA) izziņām ir redzams, ka atbildētājs nav VSAA uzskaitē kā pakalpojumu saņēmējs, kā arī 2016.gada laikā ir bijis darba tiesiskajās attiecībām 14 dienas, par ko guvis brutto ienākumus 2.30 *euro* (lietas 15.-16.lapa).

Lietā nav ziņu par to, ka pastāv kādi objektīvi, no atbildētāja neatkarīgi apstākļi, kas liegtu atbildētājam gūt ienākumus no darba tiesiskajām attiecībām kaut vai minimālās mēnešalgas apmērā.

Minimālo uzturlīdzekļu apmēru pilngadīgam bērnam likumdevējs nav noteicis. Saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 15.janvāra noteikumu Nr.37 „Noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru bērnam" 2.2.punktu uz lietas izskatīšanas dienu minimālais uzturlīdzekļu apmērs bērnam no 7 līdz 18 gadu vecuma sasniegšanai ir 111 *euro* mēnesī, kas tiek piedzīti bērna uzturam neatkarīgi no vecāku mantas stāvokļa. Minētais apmērs kā uzturlīdzekļu mēneša minimālā summa nav tieši saistoša tiesai, izspriežot lietu par uzturlīdzekļu piedziņu pilngadīga bērna uzturam, tā var kalpot par atskaites punktu uzturlīdzekļu apmēra noteikšanai pilngadīgam bērnam. Tajā pašā laikā nav pamata konstatēt, ka pilngadīga vidusskolēna vajadzības būtu mazākas nekā, piemēram, 17 gadus veca vidusskolēna vajadzības, bet, uz kuru attiecas iepriekš norādītie noteikumi par minimālo uzturlīdzekļu apmēru.

Ņemot vērā augstākminēto, arī to, ka par atbildētāja materiālo stāvokli nav iegūtas tādas ziņas, kas liecinātu, ka atbildētāja ienākumi pārsniedz minimālās mēnešalgas apmēru, prasītājas uzturam uzturlīdzekļu apmērs nosakāms 30 % apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas; saskaņā ar 2013.gada 27.augusta Ministru kabineta noteikumu Nr.665 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi" 2.punktā noteikto minimālā mēneša darba alga kopš 2016.gada 1.janvāra ir 370 *euro*.

Uzturlīdzekļi piedzenami no prasības pieteikuma iesniegšanas dienas – 2016.gada 5.septembra, līdz laikam, kamēr prasītāja turpina mācības vidējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanai dienas nodaļā, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, vai līdz pušu materiālā stāvokļa izmaiņām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 43.panta pirmās daļas 3.punktu prasītāji prasībās par uzturlīdzekļu piedziņu no tiesas izdevumu samaksas ir atbrīvoti. Savukārt Civilprocesa likuma 42.panta pirmajā daļā noteikts, ka tiesas izdevumi, ja prasītājs no to samaksāšanas ir bijis atbrīvots, piedzenami no atbildētāja valsts ienākumos proporcionāli apmierinātajai prasījuma daļai.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42.panta pirmo daļu, 34.panta pirmās daļas 1.punkta "a" apakšpunktu, 35.panta pirmās daļas 3.punktu un 39.panta pirmās daļas 5.punktu no atbildētāja valsts ienākumos ir piespriežami tiesas izdevumi: valsts nodeva 199.80 *euro* apmērā un ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi to faktiskajā 5.55 *euro* apmērā (lietas 2. lapa), jo prasītāja no to samaksas valsts ienākumos atbrīvota ar likumu.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a)apakšpunktu, otro daļu, ceturto daļu no atbildētāja par labu prasītājai piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi 20.00 *euro* apmērā (lietas 10.lapa).

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.^{1}pantu, taisot spriedumu, daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu, atbildētājam nosakāms maksimālais likumā paredzētais termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 190., 191., 193., 204.^{1} , 250.^{25} un 250.^{27} pantu, tiesa

n o s p r i e d a

/pers. A/ prasību pret /pers. B/ par uzturlīdzekļu piedziņu apmierināt daļēji.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods ***, par labu /pers. A/, personas kods ***, uzturlīdzekļus 30% apmērā no Ministru kabineta noteiktās minimālās mēneša darba algas ik mēnesi sākot no 2016.gada 5.septembra, līdz laikam, kamēr prasītāja turpina vidējās, profesionālās, augstākās vai speciālās izglītības iegūšanu dienas nodaļā, bet ne ilgāk kā līdz 24 gadu vecuma sasniegšanai, vai līdz pušu materiālā stāvokļa izmaiņām.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods ***, par labu /pers. A/, personas kods ***, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 20.00 *euro* (divdesmit *euro)* apmērā.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods ***, valsts ienākumos valsts nodevu 199.80 *euro* (viens simts deviņdesmit deviņi *euro* 80 centi) apmērā.

Valsts nodeva iemaksājama jebkurā bankas iestādē, maksājuma uzdevumā norādot – saņēmējs: Valsts kase, NMR 90000050138, konta Nr.LV55TREL1060190911200, BIC kods: TRELLV22, maksājuma mērķis: valsts nodeva, lietas identificēšanas dati.

Piedzīt no /pers. B/, personas kods ***, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5.55 *euro* (pieci *euro* 55 centi) apmērā.

Valsts ienākumos piedzītie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi iemaksājami jebkurā bankas iestādē, maksājuma uzdevumā norādot – saņēmējs: Tiesu administrācija, reģistrācijas Nr. 90001672316, konta Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmēja banka: Valsts kase, BIC kods TRELLV22, **iemaksas mērķis:** 21499, kā arī norādot datus personas vai lietas identificēšanai.

Noteikt atbildētājam termiņu sprieduma daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas, uzliekot par pienākumu iesniegt tiesā to samaksu apliecinošu dokumentu.

Spriedumu 20 (divdesmit) dienu laikā no tā sastādīšanas dienas - 2016.gada 11.novembra var pārsūdzēt apelācijas kārtībā, ja pastāv kāds no Civilprocesa likuma 440.^{2} pantā noteiktajiem apelācijas tiesvedības ierosināšanas pamatiem, Latgales apgabaltiesā, apelācijas sūdzību iesniedzot Rēzeknes tiesā Ludzā.

Tiesnese I.Marnauza